

Dargay Attila gyűjteményes kiadás

Lúdas Matyi, 1977. 70 perc.

Vuk, 1981. 74 perc.

Szaffi, 1985. 77 perc.

Az erdő kapitánya, 1988. 71 perc.

Forgalmazó: Magyar Nemzeti Filmalap
– Filmarchívum Igazgatóság.

Kovácsnai György és Macskás-Gyula után immár a harmadik magyar animációsfilmd rendező (szinte teljes) életműve vált hozzáférhetővé DVD-n: a *Dargay Attila gyűjteményes kiadás* a hazai animáció, sőt a magyar mozgóképi-történelem egyik legsikeresebb alkotójának műveit tartalmazza öt lemezen. A Magyar Nemzeti Filmarchívum gondozásában – Fazekas Eszter és Orosz Annaida szerkesztésében, a rendező özvegye és animációinak operatőre, Henrik Irén közreműködésével – kiadott lemezeken megtalálhatók a rendező egészestés rajzfilmjei, digitálisan felújított képpel és hanggal. A *Lúdas Matyi*, a *Vuk* és a *Szaffi* magyar (animációs) film máig töretlenül népszerű – s kiugró nézőszámokkal büszkélkedő – alapművei mellé méltó helyre ke-

rült *Az erdő kapitánya*, amely restaurált változatban most először jelenik meg. Ez a négy rajzfilm felettébb meggyőző bizonyítéka annak, hogy a világszerte máig mintaadó Disney-esztétika összehor-nálható a helyi hagyományokkal – jelen esetben a magyar kultúra kincseivel, mindenkelőtt az irodalommal (Fazekas Mihálytól Fekete Istvánon át Jókai Mórig). Míg a *Lúdas Matyi* és a *Szaffi* fordulatos és humoros meséi emberszereplőkre fókuszálnak, de állatfigurákat egyénitenek a legihletettebben, addig a *Vuknak* és *Az erdő kapitányának* már állatkarak-terek a hősei, s mindkettő szó-rakoztatva tanít a természet szeretetére és megóvására.

Ha Dargay Attila „csupán” megunhatatlan egészestés műveit készítette volna el, akkor is beírja magát a hazai filmtörténet nagykönyvébe, ám az életmű nem csak a mesefilmekre szorítkozik: a rövidfilmes animáció (az ún. egyedi filmek) és a reklámanimáció terén is olyan értékek dúsíjtják, amelyek végre közkinccsé váltak az ötö-

dik lemezen – amelyre a kiadvány ugyan „extralemezként” utal, pedig sok szempontból akár a díszdoboz legbecsebb ajándékaként is címkézhetjük. A reklámanimáció szerepét nem lehet eléggé hangsúlyozni a magyar animációs filmben; a közelmúltban előkerült és restaurált filmcso-kor (19, egyenként 1-3 perces reklámanimáció) abba az időszakba kalauzol, amikor a Pannónia Filmstúdió animációs részlege az ötvenes évek második felének válságos időszakában jórészt a reklám-filmes megrendelések révén bizonyíthatta létjogosultságát. Az 1955–63 között készült etűdökben Dargay előbb tervezőként közreműködött, majd rendezőként is kipróbálhatta magát. Valamennyi filmecske – beleértve olyan kiválóságokat, mint az angol nyelvterületre szánt *Lift* vagy az arab (!) megrendelésre készült szapanreklám, a *Darugar* – egyszerre fűrkézi a rajzanimáció stilisztikai lehetőségeit s népszerűsít adott terméket vagy szolgáltatást. Nem meglepő

tehát, hogy a rendezői fantázia egyedi filmekben érlelődött tovább: 15 rövid rajzfilm tárja elénk a Dargay meséi érdeklődését kiegészítő–ellenpontoszó karikatúrisztikus közelítésmódot. Néhány közülük korábbi kiadványokon is szerepelt (mint a *Variációk egy sárkányra* meseadaptációja, a *Pázmán lovag* komikus Arany-adaptációja és *A három nyúl erdei sziporkája*), többségük azonban először kerül nyilvánosság elé. A *Ne hagyd magad, emberke!* csípős tanmeséje vetíti előre a karikatúrisztikus Dargayt, de az csak a *Galilei* és a *Dióbél királyfi* konvencionálisabb rajzfilmjei után teljesedik ki: a *Variációk egy sárkányra* és a *Rendhagyó történetek* groteszk szkeccsei, továbbá a *Visszajelzés* bizarr gejeje mellett legkivált a *Hajrá mozdony* történelmi, politikai és gazdasági szatirájában. Dargay és a karikatúrista Sajdik Ferenc gyümölcsöző munkakapcsolatának eredménye a *Rendhagyó történetek* és a *Hajrá mozdonyon* kívül a szerényebb kidolgozású és nyúl farknyi terjedelmű *Zsuzsu locsol* és *Ámor Op. 1.*, míg az utolsó rövidfilm, *A préri pacsirtája* visszakanyarodás a – westernmilióbe delegált – mesefigurákhoz. A rövidfilmes csokorban a Dargay-életmű két emblematikus sorozatának egy-egy fontos epizódja is szerepel, a *Gusztáv és a vadász*, valamint a *Pom Pom meséi: Szegény Gombóc Artúr*. Jelenlétük öröndetes ugyan, de arra is rávilágít, hogy ideális esetben az animációsfilmes életmű-kiadásokban a sorozatoknak is ott volna a helyük. **Extrák:** Az ötödik lemezen 17 perces portréfilm található Dargayról, Henrik Irén visszaemlékezéseivel a középpontban; a *Lúdas Matyi*hoz meseismereti játék is készült. A díszdoboz remek képanyaggal gyönyörködtető, informatív kísérfűzetet is tartalmaz (Orosz Annaida összeállítása).

VARGA ZOLTÁN

A reffenet, a reffenet

Úgy alakult, hogy 2017 végére szép számú horrorképregényes megjelenést is elkönnyelhetünk. Ezek közül a legtöbben minden bizonnyal Csepella Olivér nagyszabású vállalkozását, a *Nyugat+zombikat* várták, amely közösségi finanszírozással, az először ígért egy helyett végül három év alatt készült el. Vaskos, több mint 250 oldalas *graphic novel*ben öltött formát Csepella nagy ötlete: mi lett volna, ha a nyugatos írókat zombik támadják meg a New York kávéházban? A végeredmény egyszerre beleváló zsánermű és annak paródiája, miközben elsősorban óda a magyar irodalom klasszikusaihoz. Sőt, meglepő módon némi dialektikus társadalomgyarázat is szorult belé.

Alapvonásaira egyszerűsített, de találó és azonnal felismerhető figurái, a valószerű háttereket és a fantasztikumot elegyítő története és a beépített kulturális referenciák miatt Csepella munkáját leginkább a *Scott Pilgrim*-sorozathoz lehetne hasonlítani. Rokonítja azzal a belőle sugárzó szabadság is: az író-rajzoló magától értetődő egyszerűséggel vegyíti a Kosztolányi-versidézeteit, az Ady Endrére vonatkozó nemibeteg humort és a berregő láncfűrészeket, a zombis konfliktus

hátterébe pedig a keleti misztikából gyökerező sámános magyarság és az Európa felé tájékozódó, modernizálódó Magyarország ősi ellentétét állítja. Csepella irodalmi műveltsége imponáló, *Nyugat*-szeretete meghatározó, történetmesélői jókedve ragadós.

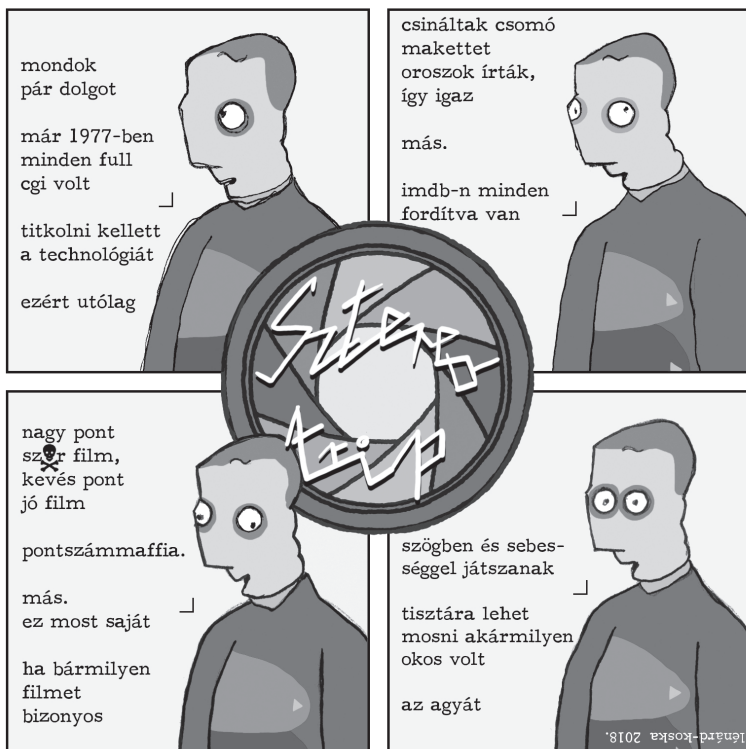
Csak hogy mégis arról van szó, hogy több száz oldalon át azt olvassuk, miként szabadulna ki pár költő a zombihordák karmaiból. A kávéházon kívül elvélve jutunk el más helyszínekre, a nagy kavargásban, végtagszabdalásban pedig időnként hőseinket is elveszítjük. A *Nyugat+zombik* olvasásába elég hamar bele lehet fáradni. Azután is jó mókát ígér, de kezdeti, harapós lendülete odavész. Némi mértékletesség, vagy a folyamatos szerkesztői konzultáció jót tett volna a könyvnek. Bemutatózó képregénynek azonban a *Nyugat+zombik* remek, csak remélni tudjuk, hogy a grafikusként dolgozó Csepella nem utoljára tett próbát a médiummal.

Csepella Olivér: Nyugat+zombik. Színes, puhafedeles, 264 oldal. Kiadó: Corvina.

DÉMONI HÉTKÖZNAPOK

Véget ért az *Outcast* – A kitaszított című sorozat első története is. Robert Kirkman írja a

LÉNÁRD LÁSZLÓ KÉPREGÉNYE

a legsikeresebb horrorszerező a képregényes piacon, igaz, elsősorban nem az *Outcast*, hanem a *Walking Dead* révén. Frissebb szériájában hasonló recepttel próbálkozik, mint a zombis slágerben: mindennapi félelmek és vágyak mozgatta, hétköznapi emberek kisvilágába szórja el a horror műfaji elemeit, ügyelve rá, hogy utóbbiak soha ne hiteltelenítsék, ne nyomják el a valószerű konfliktusokat. Az *Outcast* abba a démonos alzsánerbe tartozik, amelynek vizuális értelemben mai napig *Az ördögűző* az első számú mintaadója, itt is bőven akadnak kifacsart testű, eltorzult arcú, démonoktól megszállt áldozatok. A lényeg viszont az emberiben rejlik: a kedvencem az a szívszorító pillanat, amelyben a jóra való háziasszony kétségbeesetten visszacsókolja férje kollégáját, mielőtt megsejtené, hogy az ördög közeledik hozzá, nem a férfi. A történet kissé komótosan bomlik ki, de az ilyen gyönyörű részletekért megéri követni a sorozatot.

Robert Kirkman – Paul Azaceta:

Outcast – A kitaszított 1–4. Színes, puhafedeles. Kiadó: Frike Comics.

A TENGER MÉLYE

Mariachi Comics néven közös márkát indított két fiatal magyar alkotó, Pádár Ádám és Pápai Gábor. Rövid, velős ponyvasztorikat kínálnak, első kiadványuk, a *Below* pedig inkább e szándék és örvendetes találkozásuk miatt méltányolható, mint saját jogán. Különösebb baj nincsen a jég hideg és feneketlen mély vizekre merészkedő kutatóhajó történetével, de sokkal inkább stílusgyakorlatként értékelhető, mint önálló műként. A hangvétel sötét, de inkább szórakoztató, mint nyomasztó, Pápai pedig remekül rajzol búváruhát és tengeri szörnyet. Ahogy a *Nyugat+zombik*ból, ebből a képregényből is süt az alkotás öröme és könnyedsége, a szerzőpáros idővel pedig kétségtelenül még jobban összecsiszolódik majd.

Pádár Ádám – Pápai Gábor: Below. Fekete-fehér, irkatúzott, 24 oldal. Szerzői kiadás.

KRÁNICZ BENCE

NYUGAT+ZOMBIK

